

VEŘEJNÁ SLUŽBA

Úvod

1. definice a výklad některých pojmů
2. právní úprava veřejné služby v ČR
3. státní služba
4. právní postavení úředníků územně samosprávných celků

1. Definice a výklad některých pojmů

Veřejná služba – právní postavení veřejných zaměstnanců.

Veřejný zaměstnanec – je charakterizován určitými znaky: zaměstnanecký (obdobný) poměr je státu nebo jinému veřejnoprávnímu zaměstnavateli, vkapující určitou trvalost, spočívající v odborném zajišťování veřejných úkolů, zaměstnání placené z veřejných prostředků.

Systémy veřejné služby - kariérní systém: zákonná úprava služebních vztahů.

Znaky: trvalý služební poměr a služební a platový postup.

- smluvní systém: základem je katalog služebních míst, kdy na uvolněné místo se mohou hlásit uchazeči z veřejného i soukromého sektoru.

2. Právní úprava veřejné služby v ČR

- **Ústava ČR** čl. 79 odst. 2 – „Právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon“.
- **Listina základních práv a svobod** čl. 2 odst. 2 „Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.“
čl. 2 odst. 3 „Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“
čl. 36 odst. 1 „Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.“
čl. 36 odst. 2 „Každý má právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem.“
- zákon o státní službě č. **218/2002 Sb.**, který upravuje služební poměry státních úředníků, řízení ve věcech služby, odměňování, apod. (účinnost od 1.1.2009)
- zákon o úřednících územně samosprávných celků č. **312/2002 Sb.**, ve znění pozdějších předpisů.

3. Státní služba

Státní služba je výkon státní správy ve správních úřadech.

Správním úřadem se rozumí ministerstva, ústřední správní úřady a ostatní správní úřady (orgány státní správy), jestliže jsou zřízeny zvláštními zákony, jsou těmito zákony výslovně označeny jako ministerstva nebo správní úřady anebo orgány státní správy a vykonávají na základě těchto zákonů státní

správu. Správní úřad, v němž státní zaměstnanec vykonává službu, je služebním úřadem.

Oborem služby se rozumí úsek činnosti služebního úřadu nebo jeho část vyplývající ze zvláštního zákona, který stanoví jeho působnost.

Státním zaměstnancem je podle služebního zákona fyzická osoba, která splňuje tímto zákonem stanovené předpoklady a požadavky, úspěšně ukončila přípravu na službu, byla jmenována do služby podle tohoto zákona k výkonu činností a složila služební slib.

Subjektem služebního vztahu jsou stát a státní zaměstnanci.

Předpoklady pro přijetí do služby jsou: písemná žádost o přijetí k přípravě na službu, uchazeč musí být státním občanem České republiky, věk alespoň 18 let, plná způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost; předepsané vzdělání pro obor služby, včetně odborného zaměření vzdělání, popřípadě požadavek kladený na znalost cizího jazyka nebo jiný oprávněný odborný požadavek určený služebním orgánem potřebný k výkonu služby, potřebná zdravotní způsobilost.

Příprava na službu se uskutečňuje v pracovním poměru podle pracovní právních předpisů, není-li ve služebním zákoně stanoveno jinak. K přípravě na službu se uzavírá s uchazečem pracovní poměr na dobu určitou. Uchazeč přijatý k přípravě na službu se označuje jako čekatel pro obor služby, pro který se připravuje. Příprava čekatele na službu je zaměřena na zvládnutí základů výkonu služby v oboru služby, pro který se příprava provádí. Po ukončení přípravy na službu má čekatel právo na vykonání úřednické zkoušky před zkušební komisí, jejíž složení je podmínkou pro jmenování do služby.

Jmenování do služby provádí příslušný služební orgán rozhodnutím. Služební poměr na základě jmenování vzniká dnem, ve kterém je složen služební slib.

Povinnosti státních zaměstnanců jsou stanoveny služebním zákonem a jedná se např. o povinnost zachovávat při výkonu služby věrnost České republice, vykonávat službu nestranně, v mezích svého oprávnění a zdržet se při výkonu služby všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v nestrannost rozhodování, apod.

Práva státních zaměstnanců jsou taktéž stanoveny služebním zákonem, např. právo na odměnu, právo na rovné zacházení apod.

Jako zvláštní typ správněprávní odpovědnosti upravuje služební zákon disciplinární odpovědnost zaměstnanců ve státní službě, která upravuje a řeší kárná provinění státních zaměstnanců.

Organizace státní služby je stanovena systémem vnitřní organizace konkrétních správních úřadů, které se člení do sekcí, odborů a oddělení.

4. Právní poměry úředníků územně samosprávných celků

Úředníkem je zaměstnanec územně samosprávného celku podílející se na výkonu správních činností v daném samosprávném úřadě.

Správní činností je plnění úkolů v samostatné nebo přenesené působnosti.

Předpoklady pro výkon funkce: státní občan ČR, popř. cizinec s trvalým pobytem, věk minimálně 18 let, způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, ovládnutí jednacích jazyků a zvláštní předpoklady předepsané zvláštními právními předpisy.

Vzdělávání úředníků je povinností jednotlivých úředníků. Jedná se o vstupní vzdělávání, průběžné vzdělávání a ověřování zvláštní odborné způsobilosti.¹

¹ Poznámka: vše podrobněji upraveno: Hendrych, D., Správní právo obecná část, 5. rozšířené vydání, C.H.BECK, Praha, 2003, str. 423-480